

آزمون کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی – فلسفه و کلام

۱۴۰۳

فلسفه و کلام اسلامی

۲۲۱۲. کدام حمل، مبنی بر اتحاد موضوع و محمول در اصل وجود و اختلاف در کمال و نقص است؟
(۱) اولی ذاتی (۲) بتی (۳) حقیقت و رقیقت (۴) شایع صناعی
۲۲۱۳. علامه طباطبایی (ره) مطابق با نظریه علوم طبیعی نوین کدام را نوع عالی می‌داند؟
(۱) انرژی (۲) جسم طبیعی (۳) ذرات اتمی (۴) جسم تعلیمی
۲۲۱۴. این که گفته می‌شود «جنس متقوم به فصل است»، چه معنایی دارد؟
(۱) فصل ذاتی جنس است. (۲) فصل عرضی مفارق جنس است.
(۳) فصل علت خارجی جنس است. (۴) فصل علت تحلیلی جنس است.
۲۲۱۵. اختلاف وجود مستقل و وجود رابط از دیدگاه علامه طباطبایی (ره)، چگونه است؟
(۱) به اعراض (۲) به تمام ذات (۳) به جزء ذات (۴) به کمال و نقص
۲۲۱۶. دخول صورت و نفس تحت عنوان جوهر چگونه است؟
(۱) به نحو خارج‌المحمول (۲) به نحو محمول‌بالضمیمه
(۳) بالعنایة و المجاز (۴) بالذات و الحقیقة
۲۲۱۷. محمول قضایای فلسفی نسبت به موضوع فلسفه چگونه هستند؟
(۱) منحصراً مساوی (۲) معمولاً مساوی با اعم
(۳) ضرورتاً مساوی یا اعم (۴) ضرورتاً مساوی یا اخص
۲۲۱۸. مقسم تقسیم وجود به مطلق و مقید کدام مورد است؟
(۱) وجود بشرط لا (۲) وجود لا بشرط
(۳) وجود بشرط شیء (۴) وجود بشرط لا و بشرط شیء توأمان
۲۲۱۹. کدام فیلسوف، با نظریه «اتحاد عاقل و معقول» مخالفت کرده است؟
(۱) ابن سینا (۲) سهروردی (۳) فرفوريوس (۴) ملاصدرا
۲۲۲۰. کدام قسم از اقسام واحد بالعموم به معنای سعه وجودی است؟
(۱) نقطه (۲) نفس (۳) وجود منبسط (۴) جسم طبیعی
۲۲۲۱. کدام یک از اوصاف واجب تعالی، از لوازم ضروری صفت «حیات» محسوب می‌شود؟
(۱) بصر و اراده (۲) اراده و علم (۳) قدرت و بصر (۴) علم و قدرت
۲۲۲۲. «ماهیت ذهنی»، چگونه است؟
(۱) بعینه واحد آثار ماهیت خارجی است. (۲) منطبق بر مفهوم مقوله ماهیت خارجی است.
(۳) مندرج در مقوله ماهیت خارجی است. (۴) داخل در مقوله ماهیت خارجی نیست.
۲۲۲۳. کدام مورد از اعتبارات ماهیت، «کلی طبیعی» است؟
(۱) بشرط شیء (۲) بشرط لا (۳) لا بشرط مقسمی (۴) لا بشرط قسمی
۲۲۲۴. کدام مقوله بر جمیع مقولات از جمله بر خودش عارض می‌شود؟
(۱) اضافه (۲) جوهر (۳) کم (۴) کیف
۲۲۲۵. در کدام نوع مضاف، مقصود از مضاف، خود مقوله است؟
(۱) حقیقی (۲) عرضی (۳) موضوعی (۴) مشهوری

۲۲۱۲. گزینه ۳

- **حمل حقیقت و رقیقت:** این نوع حمل به این معناست که موضوع و محمول هر دو به یک حقیقت واحد برمی گردند، اما از نظر کمال و نقص با هم تفاوت دارند. به عبارت دیگر، موضوع و محمول در اصل یکی هستند، اما در مراتب وجودی مختلفی قرار دارند.
- **مثال:** انسان و حیوان هر دو موجود زنده هستند (حقیقت مشترک). اما انسان به عنوان موجودی کامل تر، دارای کمالات بیشتری نسبت به حیوان است (رقیقت).

علت انتخاب گزینه ۳ و تحلیل کامل

- **اتحاد موضوع و محمول:** در حمل حقیقت و رقیقت، موضوع و محمول به یک اصل واحد ارجاع داده می شوند. این اتحاد نشان دهنده رابطه تنگاتنگ و ذاتی بین آن هاست.
- **اختلاف در کمال و نقص:** در عین حال که موضوع و محمول واحد هستند، در مراتب وجودی مختلفی قرار دارند. این تفاوت در کمال و نقص، تنوع و پیچیدگی عالم هستی را توجیه می کند.
- **انطباق با تعریف حمل حقیقت و رقیقت:** گزینه ۳ به طور کامل با تعریف حمل حقیقت و رقیقت مطابقت دارد و بهترین توصیف برای این نوع حمل است.

نکات کلیدی و مهم سوال

- **مفهوم حمل:** حمل به معنای نسبت برقرار کردن بین دو مفهوم (موضوع و محمول) است.
- **انواع حمل:** حمل های مختلفی مانند اولی، بتی، حقیقت و رقیقت، شایع و... وجود دارد.
- **اتحاد و اختلاف در حمل حقیقت و رقیقت:** نکته اصلی این حمل، اتحاد موضوع و محمول در اصل وجود و اختلاف آن ها در کمال و نقص است.
- **دلایل عدم انتخاب گزینه های دیگر**
- **گزینه ۱ (اولی ذاتی):** این حمل به صفاتی اطلاق می شود که ذات یک شیء را تشکیل می دهند. در این گزینه، موضوع و محمول ارتباطی با کمال و نقص ندارند.
- **گزینه ۲ (بتی):** این حمل به صفاتی اطلاق می شود که به طور اتفاقی به یک شیء عارض می شوند. این گزینه نیز با مفهوم اتحاد موضوع و محمول در اصل وجود سازگاری ندارد.
- **گزینه ۴ (شایع صناعی):** این حمل به صفاتی اطلاق می شود که به صورت قراردادی به یک شیء نسبت داده می شوند. این گزینه نیز با مفهوم اختلاف در کمال و نقص سازگاری ندارد.

جمع بندی و نتیجه گیری کلی

در سوال مطرح شده، از بین گزینه های مختلف، تنها گزینه ۳ (حقیقت و رقیقت) به طور کامل مفهوم اتحاد موضوع و محمول در اصل وجود و اختلاف در کمال و نقص را پوشش می دهد. این نوع حمل به ما کمک می کند تا رابطه بین موجودات مختلف را بهتر درک کنیم و تنوع و پیچیدگی عالم هستی را توجیه کنیم.

۲۲۱۳. گزینه ۱

- **انرژی به عنوان اصل بنیادی:** علامه طباطبایی با توجه به پیشرفت های علوم طبیعی، انرژی را به عنوان اصل بنیادی و زیربنایی عالم هستی می داند.
- **تبدیل انواع انرژی:** ایشان معتقد بودند که انواع مختلف انرژی (مانند انرژی جنبشی، پتانسیل، حرارتی، الکتریکی و ...) به یکدیگر تبدیل می شوند و در عین حال، مقدار کل انرژی در عالم ثابت است (قانون پایستگی انرژی).

علت انتخاب گزینه ۱ و تحلیل کامل

- **دیدگاه علامه درباره ماده:** علامه طباطبایی معتقد بود که ماده به شکل سنتی که در فلسفه مطرح شده، مفهوم جامدی نیست و می تواند به انرژی تبدیل شود و بالعکس.
- **انرژی به عنوان اصل فعال:** ایشان انرژی را به عنوان اصل فعال و محرک عالم هستی می دانستند که موجب حرکت و تغییر در عالم می شود.
- **انطباق با نظریه های فیزیک نوین:** دیدگاه علامه درباره انرژی با نظریه نسبیت خاص انیشتین که نشان می دهد جرم و انرژی دو روی یک سکه هستند، همخوانی دارد.

نکات کلیدی و مهم سوال

- **نظریه علوم طبیعی نوین:** در این سوال، منظور از نظریه علوم طبیعی نوین، نظریاتی است که در قرن بیستم و بعد از آن در حوزه فیزیک و کیهان شناسی مطرح شده اند.
- **دیدگاه علامه طباطبایی درباره عالم هستی:** علامه طباطبایی به عنوان یکی از فیلسوفان و مفسران برجسته قرآن، دیدگاه های جامعی درباره عالم هستی و رابطه آن با دین داشته است.
- **اهمیت انرژی در فلسفه و علوم:** انرژی به عنوان یکی از مفاهیم بنیادی در فلسفه و علوم، نقش مهمی در تبیین پدیده های طبیعی و کیهانی ایفا می کند.

دلایل عدم انتخاب گزینه‌های دیگر

- **گزینه ۲ (جسم طبیعی):** مفهوم جسم طبیعی در فلسفه سنتی به معنای چیزی است که دارای ابعاد و مکان است. این مفهوم با دیدگاه مدرن درباره انرژی که می‌تواند بدون داشتن جرم وجود داشته باشد، سازگار نیست.
- **گزینه ۳ (ذرات اتمی):** ذرات اتمی تنها بخشی از عالم هستی هستند و نمی‌توانند به عنوان اصل بنیادی و جامع برای توصیف تمام پدیده‌ها در نظر گرفته شوند.
- **گزینه ۴ (جسم تعلیمی):** جسم تعلیمی مفهومی است که در فلسفه اسلامی مطرح می‌شود و به معنای جسمی است که از ماده اول و صورت حاصل می‌شود. این مفهوم نیز با دیدگاه مدرن درباره انرژی سازگاری ندارد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری کلی

علامه طباطبایی با توجه به تحولات علوم طبیعی، انرژی را به عنوان اصل بنیادی‌تر و جامع‌تر از مفاهیم سنتی مانند ماده و جسم تلقی می‌کرد. این دیدگاه نشان می‌دهد که ایشان به دنبال تطبیق اندیشه‌های فلسفی با یافته‌های جدید علمی بودند و تلاش می‌کردند تا تصویری جامع و هماهنگ از عالم هستی ارائه دهند.

۲۲۱۴. گزینه ۴

- **علت تحلیلی:** به معنایی است که از طریق تحلیل مفهوم یک چیز به دست می‌آید. به عبارت دیگر، وقتی ما یک چیز را تحلیل می‌کنیم، به اجزای تشکیل‌دهنده آن پی می‌بریم.
- **جنس و فصل:** جنس و فصل دو مفهوم اساسی در منطق ارسطویی هستند. جنس، مفهومی کلی‌تر است که شامل گونه‌های مختلفی می‌شود. فصل، مفهومی خاص‌تر است که گونه‌ها را از هم متمایز می‌کند.
- **رابطه جنس و فصل:** وقتی می‌گوییم «جنس متقوم به فصل است»، یعنی برای تعریف کامل یک جنس، نیاز به فصل داریم. فصل، آن چیزی است که جنس را محدود می‌کند و به گونه‌های مختلف تقسیم می‌کند.

علت انتخاب گزینه ۴ و تحلیل کامل

- **تحلیل مفهوم جنس:** وقتی می‌خواهیم یک جنس را تعریف کنیم، باید آن را از جنس‌های دیگر متمایز کنیم. برای این کار، به ویژگی‌های خاص آن جنس نیاز داریم که همان فصل است.
- **مثال:** انسان به عنوان یک جنس، موجودی زنده، عاقل و دارای قدرت تکلم است. در اینجا، «زنده بودن» یک جنس کلی‌تر است که شامل انسان و حیوانات نیز می‌شود. اما «عاقل بودن» و «داشتن قدرت تکلم» فصل‌هایی هستند که انسان را از سایر حیوانات متمایز می‌کنند.
- **ضرورت فصل برای تعریف:** بدون فصل، تعریف جنس ناقص و مبهم خواهد بود. فصل، به جنس، هویت و مشخصه خاص آن را می‌دهد.

نکات کلیدی و مهم سوال

- **مفهوم جنس و فصل:** این دو مفهوم از مفاهیم بنیادی در منطق و فلسفه هستند و درک دقیق آن‌ها برای تحلیل بسیاری از مفاهیم دیگر ضروری است.
- **رابطه علیت بین جنس و فصل:** فصل به عنوان علت تحلیلی جنس، نقش تعیین‌کننده‌ای در تعریف و تبیین آن دارد.
- **اهمیت فصل در طبقه‌بندی و تعریف:** فصل به ما کمک می‌کند تا موجودات مختلف را طبقه‌بندی کنیم و تعریف دقیقی از آن‌ها ارائه دهیم.

دلایل عدم انتخاب گزینه‌های دیگر

- **گزینه ۱ (فصل ذاتی جنس است):** این گزینه صحیح نیست، زیرا فصل ذاتی جنس نیست، بلکه به جنس عارض می‌شود و آن را محدود می‌کند.
- **گزینه ۲ (فصل عرضی مفارق جنس است):** عرض مفارق، صفتی است که می‌تواند به یک چیز اضافه یا از آن سلب شود و در ذات آن تأثیری ندارد. فصل اما به ذات جنس مربوط است و آن را تعریف می‌کند.
- **گزینه ۳ (فصل علت خارجی جنس است):** علت خارجی، عاملی است که از خارج بر چیزی تأثیر می‌گذارد و آن را تغییر می‌دهد. فصل اما علت داخلی جنس است و در تعریف ذات آن نقش دارد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری کلی

گفته شدن «جنس متقوم به فصل است» به این معناست که برای تعریف کامل یک جنس، نیاز به فصل داریم. فصل، آن چیزی است که جنس را محدود می‌کند و به گونه‌های مختلف تقسیم می‌کند. فصل، علت تحلیلی جنس است و به ما کمک می‌کند تا جنس را از جنس‌های دیگر متمایز کنیم و تعریف دقیقی از آن ارائه دهیم.

۲۲۱۵. گزینه ۱

- **وجود مستقل:** به وجودی گفته می‌شود که ذاتاً و به خودی خود وجود دارد و به چیز دیگری وابسته نیست. خداوند متعال به عنوان واجب الوجود، تنها موجودی است که وجودش مستقل است.
- **وجود رابط:** به وجودی گفته می‌شود که وابسته به وجود دیگری است و به تنهایی نمی‌تواند وجود داشته باشد. اعراض (مانند رنگ، شکل، اندازه و ...) نمونه‌ای از وجود رابط هستند، زیرا آن‌ها به ذات یک موجود وابسته‌اند و بدون ذات، وجودی ندارند.